

դաց թողութիւն առնեն, և սուրբերուն հետ մասնակից ըլլան:»

ՃՇՄԱՐԻՏ ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ
(խմբագրական)

Կեանքի մէջ ժամանակներ կան երբ բնականապէս Աստուածաշունչին այսինչ մասերուն կը դիմենք մեր վիճակին յարմարող խօսքեր գտնելու համար: Երբ կ'ողբանք մեզը մը որուն մէջ ինկած ենք՝ կը կարգանք ՅՍ. Սաղմոսը. երբ մահը կը տանի մեր սիրելիներէն մին, կը կարդանք Ա. Կոր. ԺԵ. գլուխը, եւ երբ կը տրտմինք՝ կը կարգանք Յովհ. ԺԴ. գլուխը: Տարւոյն վախճանը կեանքի մէջ այնպիսի դէպք մ'է զոր չենք կրնար, եթէ մտածող մարդ ենք, առանց խորին զգացումներու անցընել, եւ Սուրբ Գրոց այն մասը որ լաւ կը յարմարի այդ ժամանակին՝ Դ. Սաղմոսն է: Այդ Սաղմոսին 12րդ համարին մէջ կը կարդանք. «Անանկ սորվեցուր մեզի մեր օրերը համարել, որ սրտի իմաստութիւն ստանանք»: Ինչ է իմաստութիւնը, Լաւ սահման մը սա է թէ իմաստութիւնն է ընտրել լաւագոյն նպատակները եւ անոնց հասնելու լաւագոյն միջոցները: Ինչ մը այս սահմանին նայինք:

Լաւագոյն նպատակն ընտրելու համար նախ պարտիմք զմեզ ճանչնալ, Մէկ անձին յարմարող նպատակը չյարմարիր ուրիշի մը: Նպատակը զոր Պէթովըն ընտրեց իրեն համար՝ իր երաժշտական հանձարը մշակել եւ իր երաժշտական ճոխ արտադրութիւններով հազարաւորները երջանկացնել էր: Լաւ ընտրուած նպատակ էր այդ, վասն զի կը յարմարէր անոր, բայց հազարէն մէկ չգտնուիր որ նոյն ընտրութիւնն ընէ իմաստաբար: Ընդհանրապէս տարիներ կ'անցնին մինչեւ որ երիտասարդ մը կը ճանչնայ ինքզինք. նա իր կենաց նպատակն ընտրելու համար ինքզինք պատրաստ չզգար մինչեւ որ չվորձէ իր անձնական կարողութիւնները եւ ճաշակները: Սըր Պէնճըմին Ուէսթ զուսուոր պատկերներ նկարել սկսաւ երբ եօթը տարեկան էր, բայց նա մին է այն յոյժ սակաւաթիւ անձներէն որոնց յարմար կոչումը յայտնի կ'ըլլայ իրենց դրեթէ մանկութեան ժամանակէն:

Իմաստաբար ընտրելու համար հարկ է նաեւ աշխարհը ճանչնալ, Գիտնալու ենք թէ մեր առջեւ ինչ ասպարէզներ կան բաց, եւ թէ ինչ է իւրաքանչիւրին բնութիւնը: Տղայ մը կը տեսնէ նաւու մը՝ նաւահանգիստ դալը, եւ իսկոյն կ'որոշէ նաւաստի ըլլալ: Թերեւս ուղիղ է այդ, բայց եթէ կ'որոշէ առանց գիտնալու թէ ինչեր կը բուսնան զանազան բույսերու մը կեանքին մէջ եւ թէ ինք ինչ վտանգներու եւ նեղութիւններու պիտի ենթարկի, իր որոշումը վայրկեանական մղման գործ է եւ ոչ իմաստութեան:

Նպատակն ընտրելէ ետքը միջոցները կ'ընտրենք: Եթէ մէկը կ'որոշէ հողագործ ըլլալ, որոշելու է թէ ինչ արմտիք պիտի մշակէ, ինչ պարարտացուցիչներ պիտի գործածէ, եւ ինչ գործիքներ պիտի ձեռք բերէ: Որչափ պատեհութիւնը ներքէ, տեղեկութիւն պիտի քաղէ լաւագոյն արմտեաց եւ հողագործական լաւագոյն գործիքներու վրայով: Հողագործութեան վրայ հրատարակուած գիրքեր եւ թերթեր պիտի կարգայ եթէ կարող է, եւ պիտի հաղորդակցի անոնց հետ որոնք տեղեկակ են մշակութեան լաւագոյն մեթոտներուն: Դեռ քանի մը օր առաջ երիտասարդ մը որ կ'ակնկալէ իրրեւ

հողագործ անցընել իր կեանքը՝ մեզի եկաւ յայտնեց թէ կը փափաքի մտնել երկրագործական վարժարան մը, որպէս զի կարենայ պատրաստել ինքզինք մեծագոյն յաջողութեան հասնելու: Գովելի փափաք էր այդ, Գիտութիւնն իմաստութիւնն է, բայց իմաստութիւնն է գիտութիւնն ստանալ եւ ապա որոշել թէ գարոցներու մէջ եւ գիրքերու միջոցաւ սորվուած մեթոտները ո՞րչափ կրնան յօգուտ գործածուիլ: Անխոհեմութիւն կրնայ ըլլալ երթալ Միջագետի մէջ գործածել եւրոպական գարոցի մը մէջ սորվուած բոլոր մեթոտները, բայց աղէկ է գիտնալ այն մեթոտները:

Սակայն իմաստութիւնն ինչ կապակցութիւն ունի մեր օրերուն թիւը գիտնալուն հետ: Մեր նպատակները եւ անոնց հասնելու միջոցներն ընտրելու ենք՝ այս թիւն աչքի առջեւ ունենալով: Մեր օրերը քիչ են, եւ զայս կը յիշեցնէ մեզի վերջացող տարին: «Մեր տարիներուն օրերը եօթնասուն տարի են, ու թէ որ գործութիւնով ութսուն տարի ըլլան, տակաւին անոնց փառքը աշխատանք ու ցաւ է»: Կրնանք ստոյգ համարել թէ պիտի չապրինք այնչափ որ 90 տարեկան ըլլանք: Քանի մը անձինք կ'անցնին այդ տարիքը եւ մերթ ընդ մերթ կը տեսնուին հարիւրամեաներ, բայց հարիւր հազարէն ոչ մին կը հասնի այդ հասակին: Մեզմէ քիչեր կրնան ապրիլ որ 8 գրեւ իրրեւ իրենց տարիքը ցուցնող երկու թուանշաններուն առաջինը. շատեր 7էն աւելի մեծ թիւ մը պիտի չգրեն իրենց տարիքը ցուցնող երկու թուանշաններուն տասնաւորաց կարգը, եւ աւելի շատեր այդ թուանշանին ալ պիտի չհասնին: Երիտասարդը որ քսան տարեկան հասակին մէջ կը զգայ թէ ճիշդ պատրաստ է իր կեանքի գործն սկսելու, եթէ տկար ծերունի մը ըլլալու չափ ապրի ալ, իր տարիքին թուոյն առաջին թուանշանը վեց անգամ միայն փոխելու յոյս կրնայ ունենալ:

Իմաստութիւնն ինչ կը սորվեցնէ ի տես կեանքի այս սարսափելի կարճութեան: Դժուարինն է պատասխանել: «Իմաստութիւնը դուրսը բարձրաձայն կ'աղաղակէ, ու հրապարակներու մէջ իր ձայնը կու տայ»: Մեզմէ ոչ ոք կրնայ չլսած ըլլալ անոր հրաւերը թէ Միայուն բանին ընտրեցէք: Եթէ մեր նպատակներն ընտրուին ի նկատ առնելով լոկ ներկայ կեանքը, խուլ ականջ դարձուցած կ'ըլլանք անոր յորդորներուն: Ինչ մը առաջ կոչումներու վրայ խօսեցանք իրրեւ թէ նպատակ ըլլային անոնք, բայց իրականապէս միջոցներ են միայն: Մարդ մը վաճառական կ'ըլլայ, ուրիշ մը հողագործ, բայց ոչ լոկ այն նպատակաւ որ ապրանք ծախէ կամ արմտիք արտադրէ: Այս բաները կ'ընեն իրենց եւ իրենց ընտանեաց ապրուստն հանելու, կամ հարստութիւն գիշելու եւ կամ բարիք գործելու միջոցներ ստանալու համար: Ամէնքս ալ մեր գործերն ունենալու ենք եւ կարեւոր է որ ամէնքս ունենանք մեզի յարմար գործեր, բայց գլխաւոր բանն այն է զոր կը փնտռենք ատոնց միջոցաւ: Մեր փնտռածը երկրաւոր գիւրակեցութիւնն է հաճոյք միայն է թէ երկնաւոր Հօր կամքը ընել եւ զմեզ Անոր ներկայութեան համար պատրաստել: Եթէ համրենք մեր օրերը եւ մտածենք թէ քիչ ժամանակէն պիտի անցնին բոլոր երկրաւոր բաները, տարակոյս չկայ թէ ո՞րը պիտի ընտրենք: Իմաստութիւն պիտի ունենանք մեր տունները վէմի վրայ չինելու այնպէս որ մահուան հովիւրը եւ ալիքները եւ դատաս

տանը չփլցնեն դայն: Մեր նպատակը պիտի ըլլայ երկնից մէջ գանձ գիշել եւ յաւիտեան կեանքը երջանկութեան պատրաստուիլ:

Եւ ապա այս վախճանին կամ նպատակին հասնելու միջոցներուն գալով, երբ «սրտի իմաստութիւն» ունինք, Աստուծոյ կը դիմենք: «Թէ որ ձեզմէ մէկը իմաստութեան պակասած ըլլայ, թող խնդրէ Աստուծմէ», ըսուած է մեզի: Եւ ինչ խնդրոյ համար աւելի անհրաժեշտ է մեզի իմաստութիւն խնդրել Աստուծմէ քան այն ժամանակին պատրաստուելու միջոցներուն համար երբ մեր կենաց օրերը պիտի վերջանան: Քրիստոսի դիմող երիտասարդն իմաստուն գործ մը ըրաւ երբ եկաւ հարցնել անոր, «Ինչ ընեմ որ յաւիտեան կեանքը ժառանգեմ»: Անոր պատիւ սա էր որ իրեն տրուած լոյսին չէր հետեւեր: Իմաստութիւնը զոր Քրիստոս կու տայ՝ կ'ամփոփուի այն պատուիրանին մէջ որ կ'ըսէ, «Բու Տէր Աստուծոյ սիրես քու բոլոր սրտէդ եւ քու ընկերդ ալ քու անձիդ պէս»: Սէրն է որ զմեզ կը կարողացնէ գանձ գիշել երկնիքը: Հոս ոսկին է ընթացիկ դրամը որ արժէք ունի, եւ ոսկի կը դիզենք որ հոս գործածենք: Հոս սէրն է ընթացիկ բանը: Երկնիքը սիրոյ աշխարհ է. բնակարանն է Աստուծոյ որ սէր է: Ուստի մեր անձերուն մէջ ըլլալու է միջոցը: Ծէսերով եւ արարողութիւններով չէ, աղօթքներով եւ ուխտագնացութիւններով չէ, որ նպատակին պիտի հասնինք, թէեւ այս ամէնքն օգտակար կրնան ըլլալ: Անոնք միայն կրնան ունենալ երկնային ժառանգութիւն մը իրենց սպասող որոնք կը ջանան իրենց մէջ մշակել Քրիստոսի նկարագրին նման սուրբ եւ սիրուն նկարագիր մը: Վերջացող տարւոյս մէջ աւելի սուրբ եւ աւելի սիրող եղանք: Մեր կեանքին մնացած տարիները շատ չեն: Աստուծոյ գիտէ թէ ո՞րչափ քիչ են: Եռանդեամբ զբոսենք վեր մեր աղօթքները: «Անանկ սորվեցուր մեզի մեր օրերը համարել, որ սրտի իմաստութիւն ստանանք»:»

ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Շատեր գիտեն թէ ինչ է նմանաբուժութիւնը (homeopathy), այլաբուժութիւնը (allopathy) եւ ջրաբուժութիւնը (hydro-pathy), բայց հաւանականապէս քիչեր գիտեն թէ ինչ է նոյնաբուժութիւնը (isopathy): Այս բառը կը գործածուի մարմնին այլ եւ այլ գործարաններուն հիւանդութիւնները դարմանելու մէկ եղանակին, այն է՝ այդ անդամներուն համապատասխանող կենդանեաց անդամներուն կամ լաւ եւս՝ անոնց էութիւններուն (extrait, էքստրակտ) միջոցաւ դարմանել: Զոր օրինակ, ուղեղի հիւանդութիւնները բուժել քաջառողջ կենդանիի մը, ինչպէս՝ եղի մը, ուղեղին էութիւնով: Ողինչպէս՝ եղի մը, ուղեղին էութիւնով: Ողինչայրի ծուծին հիւանդութիւնները՝ կենդանիի մը ողնայարի ծուծին էութիւնով, եւ սրտի հիւանդութիւնները՝ կենդանիի մը սրտին էութիւնով: Թէպէտ այս դրուժութիւնը բաղադրուած է արդի գիտնականներուն, սակայն իսկապէս «հին է բլուրնեւրուն չափ»: Երկու հազար տարի առաջ ակնարկուած է Հիպոկրատէ եւ Միջին Դարուց բժշկական մատենագիրներէ, եւ ի վերջոյ ասկէ յիսուն տարի առաջ նկարագրուեցաւ Հէրման անուն գերմանացի բժիշկէն: Յիշեալ դրուժութիւնը այլ եւս չյիշուեցաւ եւ քիչ ուշադրութիւն գրաւեց կամ երբեք չգրաւեց մինչեւ ասկէ երկու տարի առաջ, երբ վերստին կենդանացաւ ձեռամբ

Տր. Ուրիշեմ Ա. Հէմընտի, հռչակաւոր բժիշկի ի Ուաշինկթըն, եւ ընդհանուր վիրաբոյժ Միացեալ Նահանգաց բանակին: Ուղեղը, սիրտը, ողնայարի ծուծը, եւն. երկար ժամանակ եւ շարունակ գործելով կը մաշին կը հիւծին այնպիսի գործողութիւններով որ լիովին նկարագրուած են բժշկական թերթերու մէջ. եւ յիշեալ գործարաններուն անգործ վիճակի մէջ պարունակած սկզբունքները կը հանուին եւ կը յարմարցուն այն կերպով որ նման է մարդկային մարմնին մէջ գտնուածին:

Այս սկզբունքները գործնականապէս անկորուստ մնացած են ժամանակին ընթացքին մէջ. Տր. Հէմընտ կ'ըսէ թէ գործարանաւոր էակները զօրութիւն ունին իրենց ծածած անդարար նիւթերէն քաղելու եւ իւրացնելու այն մասնաւոր սնունդը զոր մէջն մի գործարան կը պահանջէ իր զարգացման եւ պահպանման համար: Մարդկային մարմինը, ինչպէս նաեւ որ եւ իցէ կենդանի մարմին, սխալ չգործեր այսպիսի ընտրութեան մէջ: Ուղեղը կը ծծէ այնպիսի սկզբունքներ որ հարկաւոր են իր զօրութեանը պահպանութեան համար: Այսպէս են նաեւ սիրտը, լեարդը, մկանները, եւն.: Վատառողջ ինչ ինչ վիճակներու մէջ այս գործարանները կը կորսնցնեն իրենց կարեւոր սկզբունքներն ընտրելու կարողութիւնը, եւ հետեւանքը կ'ըլլայ հիւանդութիւն եւ երբեմն մահ: Դեղեր տալու նպատակն է հիւանդութիւններն արգելել մինչ բնութիւնը կը բուժէ: Դեղերն ինքնին չեն կրնար բուժել: Միայն բնութիւնը կրնայ ընել զայդ: Ուստի նոյնաբուժութեան սկզբունքը միւս դպրոցներուն սկզբունքէն կը տարբերի էապէս եղանակին մէջ որով դարմանները պարտին ներմուծուիլ անոնց պէտք ունեցող փոքրագոյն Կրեոտածոններուն մէջ: Բժշկական այժմուս դպրոցները առ հասարակ դեղերը կազմութեան մէջ կը ներմուծեն ստամոքսին միջոցաւ. ըսել է բաւական ժամանակ պէտք կ'ըլլայ մինչեւ որ անոնց գործին սկզբունքները հիւանդացած գործարաններուն փոխարկուին: Նոյնաբուժութեան մէջ դարմանները հիւանդացած գործարաններուն անմիջական հպման եւ փոխարկման վիճակին կը բերուին առանց մարսողական գործարաններէն անցնելու հարկ մնալու: Այս է գլխաւոր տարբերութիւնը, թէպէտ կայ տարբերութիւն նաեւ ըստ դեղաբանութեան: Նոյնաբուժական գործարանի մը պահանջած մասնաւոր նիւթ մը արեան մէջ ուղղակի ներարկելով կը յուսացուի ջնջել կենսական գործարանաց վրայ կատարուած շատ մը գործողութիւններ որք այժմ տեղի կ'ունենան միայն ծախսելով կենսական զօրութիւն աւելի կամ նուազ չափով:

Օրինակի աղաղաւ. դիցուք թէ մարդ մը կը տառապի ուղեղի-ցործութենէ, արդիւնք մտաւոր չափազանց աշխատութեան: Օգուտ չընեն հիւանդին զգուշութեամբ առողջական կանոններուն համեմատ ապրիլը. տկարութիւնը կը շարունակէ: Եթէ առողջ կենդանիի մը ուղեղին դառնալ էութիւնը ներարկուի հիւանդին արեան մէջ, անոր գործարանին (ուղեղին) պահանջած սնունդը իսկոյն հայթայթուած կ'ըլլայ: Սոյն կանոնը կրնայ գործածուիլ ուրիշ ամէն գործարանի համար ալ: Կրնայ ենթադրուիլ թէ ճիշդ ինչ յաջողութիւն ձեռք պիտի բերուի այս նոր դրութեամբ: Կ'ըսուի թէ հիւանդի արդիւնք յառաջ եկած է կատարուած փո-

ձերէն: Նոր դրութիւնը, եթէ հաստատուի անոր յաջողութիւնը, արգելք պիտի չըլլայ բժշկական միւս դրութիւններուն: Օգնութիւն պիտի ըլլայ անոնց ամենուն եւ կրնայ որդեգրուիլ նմանաբոյժ եւ աշխարհ գրութիւններէն եւս, առանց հրաժարելու որ եւ իցէ հիւանդան սկզբունքներէ որք այնքան սիրելի են այլ եւ այլ դպրոցներու յարողներուն:

ԿԵՆՌԱՆԵԱՅ ԶՆՁՈՒՄ

Հրազններուն ներմուծումը — մասնաւորապէս ետեւէն լեցող հրազններուն — եւ իրարու ետեւէ նոր մեծ որսարաններու արագ բացումը, այս վերջին վաթսուս տարիներուն մէջ այնպիսի անհաւատալի կոտորածի պատճառ եղած են, որ մեծ որսերը այժմ արագ արագ կը մօտենան ջնջման թուականի մը: Մարդիկ կը սկսին խորհիլ թէ դալ դարուն իրենց սերունդներուն ինչ պիտի մնայ որսորդութեան համար: Բոլորովին ստոյգ է որ աշխարհիս ամենէն հեռաւոր անկիւններն անդամ չեն կրնար շատ աւելի երկար ժամանակ տոկալ անասնոց կեանքին այդ անգուլ անդադար կորուստին: Եւ թերեւս անօգուտ պիտի չըլլայ հոս համառօտիւ նկատողութեան առնել կենդանեաց ջնջման ցաւալի իրողութիւնը, եղանակները եւ միջոցները, որոցմով — եթէ արդէն ուշ չէ — բան մը ըլլայ պահելու համար տակաւին անապատին մէջ մնացած աւելի հազուագիւտ եւ աւելի աղքատ կենդանիները: Հիւսիսային Ամերիկա գրեթէ դադարած է որսի երկիր ըլլալէ: Պիզոնը ջնջուած է, ուալիթին, մուգը, քարկուսն (եղջերուի ընտանիքէ երեք կենդանիներ, որոց առջի երկուքը շատ խոշոր են) եւ արջը չուսով ջնջուելու մտաւ են: Հարաւային Ամերիկէի համար ալ, զոր աշխարհիս ուրիշ որ եւ իցէ կողմէ աւելի շտայլութեամբ օժտած է բնութիւնը, նոյն ցաւալի իրողութիւնը կրնայ հաստատուիլ: Միւսայն Մաչոնալանտի կոյս անտառներուն, Փուսկուէ գետին սահմաններուն, եւ Հիւսիսային Պէքուանալանտի եւ Քալահարիի դժուարամատչելի անապատներուն մէջ ուրեք ուրեք կը գտնուին այն դարմանալի կենդանիներուն աղքատ ներկայացուցիչները որք քիչ առաջ կու տային այն անճառելի հրապոյրը դաշտերուն եւ լեռներուն, Բէյի Բըլընիի հարաւային ծովեզրներէն սկսեալ մինչեւ Զամպէլի: Եւ մինչեւ իսկ այն հեռաւոր եւ դժուարամատչելի անապատներուն մէջ անոնց թիւը օր ըստ օրէ եւ ժամէ ժամ կը պակսի, այնպէս որ կը թուի թէ քանի մը տարի յետոյ բոլոր Հարաւային Ամերիկէի խոշոր որսի կենդանիները յիշողութեան մէջ միայն գոյութիւն պիտի ունենան:

Հնդկաստանի մէջ ալ կենդանեաց ջնջման նոյն պատերազմը կը մղուի անդադար եւ կ'ունենայ նոյն հետեւանքը: Հնդկական առիւծը, զրահապատ մեծ ռնգեղջիւրը, վայրի բոբոզը, սամպուրը, արջը եւ մինչեւ իսկ վագրն անգամ եւ խոշոր որսի կենդանեաց շատ ուրիշ տեսակներ արագ անհետ կ'ըլլան: Ուրիշ երկիրներուն մէջ նոյն բանը կը շարունակէ ամենայն գործունէութեամբ սպիտակամորթ եւ բնիկ որսորդներու ձեռք, եւ յայտնապէս տեղի կ'ունենայ նոյն անխուսափելի վախճանը, որ է ի սպառ ջնջում: Մինչեւ որ Եւրոպացիք չսկսան երթալ դուրս, եւ հրազններ չգործածուեցան, զգալի նուազում

մը չեղաւ Ամերիկայի, Ամերիկէի կամ մինչեւ անգամ Հնդկաստանի կաթնատուաց մէջ: Պատուաւոր եւ մինչեւ իսկ կայծքարաւոր եւ հարթածով հրացաններուն օրերը կոտորածը յառաջ կ'երթար, հարկաւ, շատ մը աւելի յամր քան այժմ: Բայց յորմէ հետէ պատիճ (թռչուն) գործածուիլ սկսաւ, արագ արագ մեծ փոփոխութիւն յառաջ եկաւ կոտորածին տարեկան ցանկին մէջ: Արագ արագ յաջորդեցին հրազններու եւ ճիշդ նշանառութեան զարգացումներ, եւ հուսկ ուրեմն յերեւան եկաւ հրազնն եւ տեւէն լեցնելու արդի դրութիւնը որ ի կատար հասուց կոտորածին գործը: Այժմ բացարձակապէս ստոյգ է որ, եթէ շուտով չտնօրինուի յիշեալ կենդանիներուն սեռը պահպանելու ազդեցիկ մեթոտ մը, լոկ տարիներու խնդրի է Ամերիկէի, Ամերիկայի եւ Ասիոյ խոշոր վայրի կենդանեաց կատարելապէս ջնջումը: Մասնաւորապէս Հարաւային Ամերիկէի մէջ ջնջման այս թուականը շատ մօտ է: Գուակկան (տեսակ մը վայրենի էջ) անհետ եղած է: ճերմակ ռնգեղջիւրը բոլորովին ընալինջ եղած է որսորդաց հրազններով: Ընձուղտը, փիղը, սեւ ռնգեղջիւրը, ձիագետին, Պուրչէլիի ցիւռը եւ խոշոր այծեամբներէն շատը աներեւոյթ կ'ըլլան արագ արագ:

ՎԵՐԵԼԻՔ ՕԳԱՊԱՐԻԿՈՎ

Երբ օդապարիկը 29,000 ոտք կամ իբր 3½ մղոն բարձրացած էր, Մր. Կլէյքը, օդանաւորդներէն մին, յանկարծ զգաց թէ իր բազուկներէն մէկը կատարելապէս անգոր վիճակի մէջ կը գտնուէր: Ջանաց շարժել միւս բազուկը, բայց անկէ ալ դացած էր բոլոր ոյժը: Այս ժամանակ բոլորովին խոռված ջանաց թոթվուելու: Բայց, զարմանք, արգիւնքն այն եղաւ միայն որ իրեն թուեցաւ թէ երբեք չունէր անդամներ: Գլուխը ձախ ուսին վրայ ինկաւ, եւ երբ աշխատեցաւ վեր բարձրացնել զայն, եւ կանգուն դիրքի մէջ գնել, միւս ուսին վրայ ինկաւ գլուխը: Դանդաղելով դէպ ի ետ ձեռքաւ եւ կծկեցաւ օդապարիկին նաւակին եղերքին կոթնած: հոն կեցաւ, բայց իր բազուկը իր կուշտը կախած: Մէկ երկու վայրկեան անցաւ, եւ իմացաւ որ բոլոր մկանային ոյժերը եւս, որ քիչ առաջ տակաւին կը մնային իր պարանոցին մէջ, գացած էին: Փորձեց խօսիլ, կանչել իր ընկերոջ, բայց չկրցաւ բառեր արտասանել: Նոյն ժամանակ օդապարիկը շարունակ կը բարձրանար, եւ ի լրումն աղետից՝ աչքին տեսութիւնը կը պակսէր արագ արագ: Շուտով բոլորովին կորսուեցաւ այն ալ, եւ թանձր խաւարը պատեց զնա:

Գիտակցութիւնը կը մնար: Լսողութիւնն ալ թերեւս մնացած էր, բայց ձայն չկար որ խզէր եթերին առանձնութիւնը եւ լուսութիւնը: Միայն սա կը զգար որ տակաւին վեր կ'ելէր, վեր կ'ելէր, լոկ ոչնչութեան մէջ, եթէ կրնանք այսպէս ըսել: Միտքը կը գործէր, բայց մարմինն հետ ունեցած բոլոր առնչութիւնը կորսուած էր: Զգալարանաց սանձերը իր ձեռքէն ելած էին: Կրնար սապէս խորհիլ. «Այս է կերպը որով կը մեռնին մարդիկ: Եւ կարողութիւններն իրարու ետեւէ կը լքանեն հողին ի սպառ, ինչպէս անհաւատարիմ ծառաներ խոյս կու տան հարուստին ներկայութենէն երբ անոր վերջին ժամն հասած է:» Այնուհետեւ իր զգայարանաց մթութիւնը մտքին վրայ եւս պատեց, եւ գիտակցութիւնը գնաց իրմէ:

Սթափեցաւ զինք կանչող ձայնէ մը . բայց ի սկզբան չկրցաւ իմանալ թէ ուրիշ կու գար : «Ջանա՛, ջանա՛» կ'ըսէր ձայնը : Ջանաց պատասխանել, բայց չկրցաւ : Բացաւ աչքերը . ամէն բան տակաւին աղօտ կ'երեւէր, բայց այդ աղօտութեան մէջէն կըրնար տեսնել կերպարան մը որ իր վրայ հակած էր : Շատ կամաց կամաց փարատեցաւ մթնոլորտը եւ զգաց որ իր զգայութիւնները իրենց տեղը կու գային : Տեսած կերպարանը չկար այժմ, բայց ինք կ'ընար տեսնել Մր. Գոքսուէլը որ կը նստէր նաւակին միւս եզրը : Ինք պառկած մնաց քանի մը վայրկեան անոր վրայ նայելով, խօսելու կամ շարժելու անկարող : Բայց ժամանակ մը ետքը կարող եղաւ ոտք ելլելու եւ դտաւ իր ձայնը :

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆԲ

ՅՈՐՍ ՄԱՐԴԵՐ

Բ.

Գ. Ի. Կեանք մարդը

Այս շատ տարբեր մարդ մըն է թէ՛ առաջինէն թէ՛ երկրորդէն : Մէկու մը մէջ գտնուած այն մարդը զոր նա կը ճանչնայ՝ երբեք չէ նոյն մարդը զոր կը տեսնէ աշխարհ կամ մինչեւ իսկ անոր ամենէն մտերիմ բարեկամը : Ամէն մարդ իր կենաց պատմութիւնը աւելի քաջ գիտէ քան զոր կրնայ գիտնալ ուրիշ մը : Հանրութիւնը կը տեսնէ մարդու մը գործերուն միայն մէկ փոքր մասը, եւ անոր սրտակից բարեկամը կը ծանօթանայ անոնց քիչ մը աւելի մեծ մասին : Սակայն, անոր մտածմանց ու զգացմանց ամբողջ հեղեղը, անոր գործերուն ամբողջ հոսանքը իրմէ դատող ոչ ոք կրնայ գիտնալ : Ո՛վ կրնայ գիտնալ մեր գործերուն շարժառիթները բաց ի մեզմէ : Երբեք քեզ չէ՛ պատահած որ ամէնքս ես գովեստ ընդունելէ ազնիւ կարծուած աւարքի մը համար, որ դուն գիտես թէ անձնասիրական շարժառիթ ունեցած է : Եւ ո՛վ չի չէր թէ իր ընթացքը երբեմն վերադարձած է ստորին շարժառիթներու, որք ինք գիտէ թէ երբեք տեղ ունեցած չեն իր սրտին մէջ :

Ճշմարտութիւնը սա է թէ մեր ներքին կեանքին յոյժ փոքր մաս մը յերեւան կու գայ մինչեւ իսկ ամենէն սերտ տեսակցութեան մէջ : Բանաստեղծը երբեք չկրնար թուղթի վրայ փոխադրել ամենէն քաղցր եւ վսեմ խորհուրդները եւ զգացումները որք ծնած ու բնկած են իր սրտին մէջ : Ատենաբանը միայն խղճալի կերպով կը մարմնացնէ այն հուրը որ գրեթէ պատռած է իր հոգւոյն պատերը : Ռափայէլի ամենէն երկնային նկարները միայն տկար նմանութիւններ էին նկարչին զաղափարականներուն : Որո՞ւ երբեմն չեն եկած ճշմարտութեան վայրկեանական նշոյններ զորս նա ի դուր կը ջանայ ուրիշներուն հաղորդել : Երեւակայութեան ամենէն պայծառ բաները, մտքին ամենէն խորին բաները, վերջին աստիճան սաստիկ սէր, խղճմանքին ամենէն ծանրակշիռ ու մթին բաները կը վերաբերին ներքին ու ծածուկ աշխարհի մը որուն հետ ոչ մի օտարական կամ մինչեւ իսկ բարեկամ հաղորդակցութիւն ունի :

Սակայն մարդու մը մէջ գտնուած այս երբորդ մարդը առաջինէն եւ երկրորդէն լաւագոյն թէ յոռագոյն է : Շիտակը ըսելով, կարծեմ թէ լաւագոյն եւ թէ՛ յոռագոյն մարդ մըն է : Քանի մը նկատումներով, թերեւս բոլորս ալ անձերինս աւելի լաւ կը համարինք քան ուրիշները կը կարծենք

թէ ենք : Կան քանի մը յոյժ ազնիւ բաներ որոց վրայով չենք համարձակիր խօսիլ : Պոր օրինակ, խոնարհութեան վրայ այն ինչ խօսինք՝ կը դադրի խոնարհութիւնը ըլլալէ : Ո՛ր աստուածապաշտ մարդը կրնայ նկարագրել այն ողբերգական վայրկեանները երբ իր զղջացեալ հոգին Աստուծոյ առջեւ փռուած է, կամ ոսկեղէն վայրկեանները երբ իր հոգին ամէն ժամանակէ աւելի մօտ կը գտնուի Փրկչին : Այսպիսի բաներ երբ ձեռնուրի՛ն կ'աւրին : Բայց աստի, կան շատ մը խօսքեր կամ գործեր որք գիտենք թէ մեզի աննպաստ կերպով կը մեկնուին մինչեւ իսկ ամենէն անկեղծ բարեկամներէ, սակայն զորս չենք կրնար եղածին պէս հասկցնել անոնց : Ամենէն չար մարդիկ անգամ իրենց մէջ ունին աւելի լաւ հանգամանքներ քան զոր կը վերագրուին անոնց : Ամենէն անկեալ հոգւոյն մէջ կան աստուածային զգացումներ : Երբեմն լքեալին կու գան անքնութեան յիշատակներ : Երբեմն անբարոյական մարդը քանի մը կաթիլ արցունք կը թափէ անդառնալի անցեալին համար, եւ կը ջանայ ելլել իր զգուշի մակարդակէն, եւ երբեմն ալ կ'ընէ մարդասիրական գործ մը զոր կ'ամէնայ մարդոց յայտնել :

Նաեւ չենք գիտեր թէ մեր անձերը յոռագոյն են քան զոր կը կարծեն մարդիկ : Երբեք չէմ ըսած անձիդ, եթէ ուրիշներ ճանչնան զիս ինչպէս ես կը ճանչնամ, զիս պիտի արհամարհեն : Եթէ բարեկամս գիտնայ ինչ ըլլալս, ա՛լ բարեկամ պիտի չըլլայ ինծի : Միթէ ամէն օր մտքիդ մէջ չեն ծնիր գծութեան եւ ունայնասիրութեան խորհուրդներ, եւ սրտիդ մէջ՝ ցանկութեան, նախանձու եւ հպարտութեան զգացումներ, թերեւս նաեւ մութ տարակոյսներ ու հայհոյութիւններ : Չունիս ծածուկ սովորութիւններ եւ մեղսալից փափաքներ զորս չես համարձակիր այլոց հաղորդել :

Մենք թէ՛ լաւագոյն թէ՛ յոռագոյն ենք քան զոր ուրիշներ կը կարծեն : Սակայն, երբ երկու կողմերն ալ իրարու հետ կըշռուին, ո՞ր կողմը կը հակի կշիռը : Մարդկային բնութեան վրայ տիւ՞ր վճիռ արձակած կ'ըլլամ երբ ըսեմ թէ ընթերցողներէս ամէն մէկը եթէ դատէ իր անձը՝ խստիւ պիտի դատապարտէ զայն :

Յ. Ս. ՎԱՐԺԱՊԵՏՅԱՆ

Սովորական աղօթքի ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը, ժամը 9ին, Պայպը Հոռուի մատարան մէջ : Աղօթքի նիւթն է, «Հապա վրաններս մէջ էք բնակիւ, ու հապանդանքն ընելով մեր հօրը Յովնանքին քոյր հրաշայածը է քործ ինչ բնակիւ» Երեմ. ԼԵ. 10 :

ՀԱՆԴԵՍ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Դեկտ. 47 ըստ Յուլ., եւ դեկտ. 29 ըստ Լատ. 1894

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ձինական կառավարութիւնը վերջապէս որոշած է լիազօր պատուիրակներ ղրկել Ճափոն հաշտութիւն խնդրելու համար : Սոյն իմաստով տրուած բոլոր նախորդ լուրեր կանխահաս էին : Ձինական կառավարութիւնն այս որոշման եկաւ մեծ դժկամակութեամբ եւ միայն անխուճափելի հարկէ մը բռնադատուած զգալով : Միացեալ Նահանգաց կառավարութեան Փեքինի դեսպան Մր. Տէնպի իր կառավարութեան Արտաքին գործոց նախարար Մր. Կրէյչմի ծանուցած

է հեռագրով թէ Ձինու պետական խորհրդոյ փոխ նախագահ եւ առաջին կարգի քաղաքագէտ Չան-Եին-Հուան ընտրուած է պետ այս պատուիրակութեան եւ թէ անոր կ'ընկերակցի Թաօ անունով ուրիշ քաղաքագէտ մը : Այս պաշտօնեայք պիտի երթան անմիջապէս Թոքիօ : Միացեալ Նահանգներու Թոքիոյի դեսպան Մր. Տըն Նոյն տեղեկութիւնն հաղորդած է հեռագրով եւ աւելցուցած է նաեւ թէ Ճափոնի կառավարութիւնը խոստացած է չինական պատուիրակութիւնն ընդունիլ իր աստիճանին վայելուչ ամէն յարգանք եւ իր պաշտօնին յաջող ելք մը տալու անկեղծ փափաքով : Այս լուրը մեծ դոնուսակութիւն յառաջ բերած է Միացեալ Նահանգներու վարչական շրջանակաց մէջ, վասն զի երկու պատերազմիկ երկիրները իրարու հետ ուղղակի բանակցութեան մէջ գնելու ամբողջ պատիւը Միացեալ Նահանգաց Տէնպի եւ Տըն դեսպաններուն կը վերագրուի : Հիմա կը խոստովանուի թէ այս դեսպանները Մր. Տէթրինկի ղրկուելուն ընդգիմացան վասն զի համոզուած էին թէ անոր ղրկուելէն որոշ արդիւնք մը յառաջ պիտի չգար : Վերջին անգամ մեր ծանուցած կուէն զատ ուրիշ կոիւ ալ եղած է եւ Ճափոնցիք գրաւած են զՀայ-չինկ, Նիւ-չանկի մօտակայ քաղաք մը : Ձինացիք համոզուած են թէ Ճափոնցիք կը պատրաստուին Փեքինի վրայ քաջել, ուստի ձեռնարկած են փութով այդ քաղաքը յարձակման մը զիմադրելու վիճակի մէջ գնել : Ճրանսացի ճարտարագէտի մը յանձնուած է կարգ մը ամբուլթիւններ չինելու գործը : Օտար տէրութիւններու դեսպանները խնդրեցին որ թոյլ տրուի իրենց նաւատորմիդներէն բաւական թուով նաւատորմներու եւ ծովային զինուորներու Փեքին երթալ որպէս զի պաշտպանեն հոն բնակող օտարազգիները երբ տեղացիք անոնց դէմ ելլեն, պատահականութիւն մը՝ զոր անհաւանական չեն համարի վասն զի օտարատեցութեան զգացումը սաստկացած է : Ձինու կառավարութիւնն առաջին անգամ ընդգիմացաւ այս առաջարկին, բայց հիմա հաւանած է : Անգղիական դեսպանատան համար 50 եւ միւս դեսպանատանց իւրաքանչիւրին համար 10ական պահապանի անցադրեր տրուած են Փեքին երթալու : Ձինկ իշխանը որուն ընդդիմութեանն համար մերժուեցաւ այս առաջարկը առաջին անգամ՝ մեկնած է Փեքինէ վատառողջութեան պատրուակաւ : Եամակաթա կոմսը ընդհանուր վերատեսուչ կարգուած է Ճափոնական բանակին :

Անցեալ շաբթու տեղի ունեցաւ դատաստանը Փրանսական բանակի հարիւրապետ Ալֆրէտ Տրէյֆիւսի, որ դատի կոչուած էր Փրանսական ամբուլթիւններու յատակաձեւերն, իրեն մատնիչ, օտար պետութեան մը հաղորդած ըլլալու ամբաստանութեամբ : Եւ հակառակ բանտարկեալին փոխանորդին բողոքներուն՝ որոշուեցաւ որ դատաստանը դանիակ ըլլայ : Դատաւորները մշտնջենաւոր աքսորի եւ բերդարկելութեան դատապարտեցին զնա միաձայնութեամբ :

Ռուսմանիոյ Մերակոյտի ժողովին մէջ հարցապնդում եղաւ թէ արդեօք ճշմարիտ է որ, ինչպէս Քալնոքի կոմսը սեպտեմբեր ամսոյ մէջ ըսաւ, Ռուսմանիա միացած է Եւրեւակ Նիզակակցութեան հետ : Նախարարներէն մին պատասխանեց թէ ճշմարիտ է եւ թէ այդ միացումը նոր բան չէ, այլ եղաւ 1883ին :

Օրինաց անհնազանդ տարրերու դէմ յօրինուած ծրագրին առաջին ընթերցման

համար որոշուած օրը Ռայխսթային նիստը անակնկալ վերջ մը ունեցաւ։ Դատական նախարարին բաւական ժամանակ խօսելէն ետքը Լոնդոնի մարտի կողմէն չէր Սինկէր պահանջեց որ ներկայ երեսփոխաններն համարուին։ Համարուեցան եւ ահա տեսնուեցաւ թէ ներկայից թիւն էր 159 որ 41 պակաս է քան օրինաւոր նիստ կազմելու համար պահանջուած թիւը, եւ ուստի ժողովը չէր կրնար շարունակուիլ։ Նիստը վերջացաւ։ Յաջորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ յունիս 8ին։

—Հունգարիոյ նախարարապետ Տր. Վէլքերլէ անցեալ շաբթու Վիեննա գնաց եւ Կայսեր հետ տեսակցեցաւ, եւ թէպէտ իր նախարարութեան հրաժարման վերաբերեալ լուրերը կանխաձեռն կը համարուին, ստորագրէ թէ քիչ ժամանակէն տեղի պիտի ունենայ այդ հրաժարականը։ Երեսփ. ժողովին ատեն նապետ բողոքական Պարոն Պոֆի, նախկին նախարարապետ Բոլոման Թիցա, Ելեւստական նախկին նախարար Բոլոման Յէլ եւ Խըն Հէտէրլարի կոմսը կը յիշուին իբրեւ այն անձինքը որոնցմէ մին հաւանականապէս պիտի ըլլայ յաջորդ նախարարապետը։ Կը թուի թէ շատ չափազանց ցուցուած էր թիւը շնորհակալութիւն յայտնող հետադիւրներուն որ Կայսեր զրկուեցան եկեղեցական օրինադրեցողութեան վաւերացման առթիւ։ Այդպիսի իբր ութ հարիւր հետադիւր զըրկուած են միայն։

—Պերլինի ուսս դեսպան Շուվալով կոմսը կարգուած է յաջորդ Զօր. Կուրքոյի իբրեւ կառավարիչ Վարչաւայի եւ ոչ թէ Օտեսսայի կառավարիչը ինչպէս ծանուցուեցաւ առաջ, Զօր. Կուրքօ Մարաշախտի աստիճանի բարձրացաւ պաշտօնէ քաշուելուն առթիւ։ Կըսուի թէ Զարին եւ Զարուհոյն թագադրութիւնը տեղի պիտի չունենայ մինչեւ 1896 տարուոյ ապրիլ ամիսը։ Կըսուի նաեւ թէ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու կարեւոր փոփոխութիւններ պիտի ըլլան ուսական նոր տարւոյն առթիւ։

—Թէպէտ հիմա իբր 800 մարդիկ կ'աշխատին Փանամայի ջրանցին վրայ, կ'ըսուի թէ դեռ իբր տասնհազարէ աւելի պիտի չորոշուի թէ ինչ կերպով պիտի աւարտի աշխատութիւնը։ Այս նպատակաւ բաւական թուով ճարտարագէտներ զրկուած են կատարելապէս քննելու համար յիշեալ պարանոցը։

—Վիճակագրութիւններ հրատարակուեցան որ կը ցուցնեն թէ վերջին չորս տարիներուն միջոցին Ֆրանսայի մէջ 26,000 անձինք անձնասպան եղած են, մինչդեռ Իտալիոյ մէջ որոյ բազմամարդութիւնը քիչ մը միայն պակաս է Ֆրանսայի բազմամարդութեան նոյն միջոցին անձնասպան եղած են ոչ աւելի քան 8,000 անձինք։ Փարիզեան օրագրող Մ. Հանրի Ֆուքիէի տուած բացատրութիւնը սա է թէ Իտալիոյ մէջ կրօնասիրութիւնն աւելի է եւ թէ աղքատութիւնն աւելի դեւատար է հոն երկրին մեղմ կլիմային բերմամբ։ Իտալիոյ մէջ անձնասպանութիւններու մեծամասնութիւնն պատճառը սիրային գործերու մէջ կըրուած յուսահատութիւնն եղած է, մինչդեռ Մ. Ֆուքիէ կը հաշուէ թէ Ֆրանսայի մէջ գործուած անձնասպանութիւններու քառանկէն մէկն այդ պատճառին կրնայ վերագրուիլ։ Ֆրանսական անձնասպանութիւններու մէկ երրորդին պատճառ յիմարութիւնը կը համարուի։

—Անգղիացի վիպասաններու եւ մատեն

նագիրներու ամենէն յաջողակներէն մին, Մր. Բ. Լ. Սթիֆընսըն, գեկտ. Յին յանկարծամահ եղաւ Սամօա Կղզեխումբին մէջ։ Հանգուցեալը 44 տարեկան էր։ Իր ամենէն ժողովրդական գործն էր «Տր. Ճէքիլի եւ Մր. Հայտի Տարօրինակ Դէպքը» որուն մէջ ուղղամիտ մարդ մը կը ներկայացուի իբրեւ մէկը որ կարողութիւն ձեռք բերած է ինքզինք փոխելու ըստ հաճոյս ուրիշ եւ չար մարդու մը։

—Փարիզի մէջ 1900ին կազմակերպելի աշխարհահանդէսին համար առաջարկուած յատակահեւերը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովն անցեալ երկուշաբթի օր իր առաջին նիստն ըրաւ։ Մրցողներու թիւն էր ի սկզբան 660, բայց այս ճարտարապետներէն այնչափ չափեր ետ քաշուեցին որ քննիչ յանձնաժողովը լոկ 108 յատակահեւ պիտի ունենայ քննելու։ Ասոնք 23 սենեակ զրաւած են ճարտարագործութեանց Պալատին մէջ։ Բացման յաջորդ օրը նախագահ Փէրիէ եւ իր տիկինը զանոնք տեսնել գացին։ Այսօր պիտի ծանուցուի յանձնաժողովին որոշումը։

—Իտալիոյ նախորդ նախարարապետ Սինեոր Ճոլիթթի անցեալ շաբթու Իտալիայէ Պերլին ուղեւորեցաւ իր ամուսնացեալ աղջկը տեսնելու, բայց կը ծանուցանէ թէ երկու շաբթէն պիտի վերադառնայ։ Նախկին նախարարապետ Բուտինի մարքիզը եւ Արտաքին գործոց նախկին նախարար Սինեոր Պրին իրենց ընտրողներուն գրելով բողոքած են Խորհրդարանի նիստերուն յետաձգման դէմ, եւ նորագոյն դէպքերուն պատճառաւ Իտալիոյ մէջ ծագած յուզումը անընդհատ կը շարունակէ։ Սակայն կ'ըսուի թէ քաղաքական շրջանակներու եւ մինչեւ իսկ հանրութեան մէջ զգացումները կը սկսին նպաստաւոր ըլլալ Սինեոր Բրինի ընթացքին։ Կը կարծուի թէ անհրաժեշտ գործերու կատարման համար կարճ նստէ մը ետեւ Խորհրդարանը պիտի լուծուի եւ նոր ընտրութիւն պիտի հրամայուի։

—Հարուստ յոյն վաճառական Մ. Զաֆիրօփօն օր վերջերս մեռաւ Մարսիլիոյ մէջ 6,500,000 Ֆրանքի գումարին հասնող զանազան կտակներ թողուց։ Ի մէջ այլոց, 125,000 Ֆրանք կտակած է բաժնետէ համար բուրայն տղայոց որ Մարսիլիոյ մէջ ծնան իր մահուան յաջորդ ութ օրերուն մէջ։ Նախկին նախարարապետ Մ. Ռուվիէի որ իր կենաց ասպարէզն սկսաւ իբրեւ քարտուղար Մ. Զաֆիրօփօնի կտակուած է 50,000 Ֆրանք։

—Դեկտ. 20ին Մ. Պրիստն իր աթոռը գրաւեց իբրեւ ատենապետ Ֆրանսայի երեսփ. ժողովին, եւ իր բանախօսութեամբ շնորհակալութիւններն յայտնելով յորդորեց բոլոր Հանրապետականները միանալ իբրեւ անհրաժեշտ պայման յառաջդիմութեան։ Նոյն օր ժողովը 9,000 Ֆրանքի տարեթու չափ մը քուէարկեց Մ. Պիւրտոյի կնոջ համար եւ 3,000 Ֆրանքի ուրիշ թոշակ մը հանգուցելոյն մօր համար։

—Երեքշաբթի օր Ֆրանսայի Պատերազմական գործոց նախարար Զօր. Մէրսիէ ծրագիր մը մատոյց որով կ'առաջարկէ մահու պատիժ տալ բոլոր այն զինուորականներուն որոնք մատնութեան ոճիւր կը գործեն խաղաղութեան կամ պատերազմի ատեն։ Մ. ժողէս ստիպողապէս առաջարկեց ջնջել զինուորական օրինաց մահու պատժի վերաբերեալ տրամադրութիւնները։ Մ. ժողէսի եւ Հանրօգուտ գործոց նախա

րար Մ. Պարթուի միջեւ սաստիկ վէճի մը պատճառաւ վիճարանութիւնը շատ յուզեալ եղաւ, Մ. ժողէս առժամապէս ժողովէն արտաքսուեցաւ, եւ ժողովը Յի դէմ 542 քուէ տուաւ ինչպստ Զօր. Մէրսիէի առաջարկին ստիպողութեան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեծ Շուկայի վերաշինութեան նուազուրդը դեռ չվերջացաւ եւ հաւանականապէս պիտի չվերջանայ տակաւին քիչ մը ժամանակ։ Քաղաքապետութեան ճարտարագէտներէն Ասաֆ պէյ եւս մասնակցած է նուազուրդին։ Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կը յուսացուի որ քառակուսի մեթրին համար վճարելի դինը պիտի իջնէ մինչեւ 250 դահլի։

—Վէհպի փաշա, որ յատկապէս զրկուեցաւ Դ. զօրաբանակի հրամանատար Զէքի փաշայի յանձնել անոր շնորհուած Իմթիազ պատուանշանը եւ տանիլ Համիտիյէ հեծեւազօրաց համար պատրաստուած չորս դրօշները, Էրզինկեան հասաւ եւ կատարեց իրեն յանձնուած պաշտօնը։ Քաղաքէն բաւական հեռին Վէհպի փաշայի ընդ առաջ ելան հեծեալ զօրքեր եւ մեծ շքով առաջնորդեցին զնա դէպի քաղաքը ժողովրդեան խանդավառ ցոյցերուն մէջտեղ։

—Կայս. աւագ թիկնապահ Ֆուստ փաշա, որ Սր. Փեթրոսպուրկ զրկուեցաւ Ռուսիոյ Կայսեր եւ Կայսրուհոյն պատուանշանները յանձնելու յատուկ պաշտօնով, կատարած է իր պաշտօնը եւ Սր. Փեթրոսպուրկէ մեկնած է մայրաքաղաք վերադառնալու համար։

—Հնդկաստանի ամենէն հարուստ իշխաններէն մին, Պարոտայի Մահարաճան, չորեքշաբթի օր մայրաքաղաքս հասաւ արեւելեան ճեպընթաց կառավարութիւնը։

—Մայրաքաղաքիս հանրաճանօթ երեւելիներէն Եէնիտիւնեա Տիմիթրաքի էֆ. եւ Երեքշաբթի օր կաթուածէ մեռաւ եւ չորեքշաբթի օր Իսկիւտարի յունական դերձմանոցին մէջ թաղուեցաւ։

—Աղքատներու յոյն պատրիարք Տ. Սոֆրոնիոս ծանր հիւանդ է։

—Վանայ կուսակալութեան Տէֆթէրտար Բէշիտ պէյ պաշտօնէն արձակուած եւ մայրաքաղաքս կոչուած է։

—Հոկտ. եւ նոյ. ամիսներուն մէջ 1,490 գաղթականներ հաստատուեցան Էնկիւրիւի կուսակալութեան այլ եւ այլ կողմերը։

—Պուլկարիոյ վարչութիւնը վերակազմուեցաւ։ Մէկ երկու փորձ եղաւ Մ. Ռատոսլավի փարչապետութեամբ վարչութիւն մը կազմելու, նաեւ Զանքոֆի կուսակցութեան վերաբերող քանի մը անդամներու պաշտօն տալու, բայց այս փորձերը չյաջողեցան, եւ գործն ստանձնեց Մ. Սթոյլովի օր կը մնայ վարչապետ։ Նոր վարչութեան միւս անդամներն են Մ. Նաչովիչ, արտաքին գործոց պաշտօնեայ, Մ. Կէրոֆ, ելմտական, Մ. Վէլիչեքով, կրթական, Մ. Մաճարով, հանրօգուտ գործոց, Մ. Միչոկիչ, դատական, հաղարապետ Փեթրով, պատերազմական։

—Անցեալ ուրբաթ օր մայրաքաղաքիս ուսս դեսպան Մ. տը Նէիտովի Վիհ. Սուլթանի ներկայացաւ եւ իր պաշտօնին շարունակման վաւերագրերը ներկայացուց Նիքոլա Բ Զարին կողմէ։

—Նիքոլա Բ Զարին անձնական սպայակոյտէն Զօր. Մուսին Փուշքին չորեքշաբթի

օր արեւելեան ճեպընթաց կառավարութեամբ մայրաքաղաքս ժամանեց Վեհ. Սուլթանին հաղորդելու համար Ձարին գահակալութեան պաշտօնական լուրը: Վեհ. Սուլթանի կողմէ Զօր. Ահմէտ Սուլի փաշա Զօր. Մուսին Փուշքինի ընդ առաջ զրկուեցաւ ի Զաթաւա եւ կայսերական սպայակոյտէն ուրիշներ ալ ի Սիրքէճի:

—Կայսերական հրամանագիր մը կը պատուիրէ անմիջապէս շինել 24 նոր թնդանօթակիր նաւեր: Հիմա հարկաւոր պատրաստութիւնները կը տեսնուին նաւարանին մէջ:

—Մինչեւ ցարդ Հալապլի տիպար ազարակին կից եղող Անաստաքուժական վարժարանը կայսերական հրամանագրի մը համաձայն բաժնուեցաւ յիշեալ հաստատութեան եւ վերակազմուեցաւ եւ հաստատուեցաւ Պոլսոյ ձինտի Մէյտանը ընդարձակ ապարանի մը մէջ:

—Տպարանաց կանոնագրին մէջ կարգ մը բարեփոխումներ մուծանել հարկ եղած էր: Ուստի նոր կանոնագիր մը պատրաստուեցաւ եւ մատուցուեցաւ Վեհ. Սուլթանին որ հրամայած է զայն գործադրել:

—Եզրիպտական շողեւանային ընկերութիւնը յունի. ամսոյ սկիզբը բարեփոխում պիտի մուծանէ իր նաւերուն երթեւեկի դրութեան մէջ: Պիտի զադրեցնէ կարմիր Ծովուն այլեւայլ նաւահանգիստները շողեւանա զրկել, եւ կ. պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ երթեւեկող շողեւանները ուղղակի պիտի երթան առանց իզմիր եւ Պիրէոն հանգիստելու: Ըստ նոր կարգադրութեան, Աղեքսանդրիա դացող շողեւանը մայրաքաղաքէս պիտի մեկնի արեւելեան ճեպընթաց կառավարութեան հասնելէն անմիջապէս ետքը, եւ Աղեքսանդրիայէ մեկնող շողեւանը ցերեկին այնչափ կանուխ պիտի գայ հոս որ ուղեւորները կարող ըլլան հասնել արեւելեան ճեպընթաց կառավարութեան: Այս անօրինութեամբ, Փարիզէ Աղեքսանդրիա ուղեւորութեան կարճագոյն ճամբան պիտի սականը պիտի ըլլայ:

—Հանրօգուտ գործոց նախարարութիւնը առժամապէս արտօնած է կառավարոց երթեւեկը Սէլանիկ-Տէտեաղաճի դժին երկրորդ մասին վրայ որ կ'երկարի Տոյրանէ մինչեւ Հաճի պէյլիք: Նաեւ մասնագէտներէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը կարգած է որ Անատոլիոյ երկաթուղւոյ դժին էսկիշէնի բէթօթահեա շինուած մասը պիտի քննէ առժամայ ընդունելութեան եւ յանձնման գործողութիւնը կատարելու համար: Դարձեալ, սկսած է քննել Ռումէլի երկաթուղւոյ ընկերութեան մանրամասն յատակագրերը: Սիրքէճի եւ Այիսթէֆանոյի միջեւ երկրորդ դժին շինութեան համար:

—Աթա պէյ եւ Սալրի պէյ մայրաքաղաքիս նաւահանգիստը ժամանող նաւերու ջուր հայթայթելու մենաշնորհը խնդրած են: Կը խոստանան տարուէ տարի գումար մը վճարել քաղաքապետութեան ի վիսարէն այդ մենաշնորհին:

—Շէրէֆէ Սալիէ Անգլիայէ երկու նոր շողեւան ապաւորած է 43 թիւին նման, որ պատրաստ պիտի ըլլան յուլիս ամսոյ մէջ:

—Էրզրնիկեանի Բաղադիճ գիւղէն կը գրուի մեզի. «Հոս հետախտ մտաւ: Բնակիչները շատ զգուշութիւն ըրին: Մենք զիրենք քաջակրեցինք որ չվախնան, ջուրը եռացնեն եւ ապա խմեն եւ մաքրութիւն պահեն: Այսպէս ըրին եւ շարունակ եռացեալ ջուր գործածեցին: Փառք Բարեբարին, շուտ

անհետացաւ, եւ միայն վեց անձինք զոհ գացին: Հիմա 25 օրէն աւելի է որ ոչ դէպք կը պատահի, ոչ մահ:»

—Եզրիպտական կառավարութեան Օրէնագիր խորհուրդը իր տարեկան նիստն սկսաւ: Երկրին դանձային կացութեան վերաբերմամբ կարեւոր որոշումներ ըուէարկեց ուղելով ծախուց ընդհանուր զեղչ մը ընել, կառավարութեան օտարազգի պաշտօնեաներն արձակելով եւ անոնց տեղ Եզրիպտացիներ զնելով, նաեւ թողնել Հանրային շինութեանց ինչ ինչ ծրագրեր զորս ումպէտ կը համարին: Այս որոշումները մատուցուեցան Ելեւմտական նախարարութեան, որ տեղեկագրեց թէ իր տեսութեամբ պէտք չկայ ծախուց այդպիսի զեղչման: Եզրիպտական նախարարութիւնը որոշեց հաւանիլ եւ համակերպիլ Ելեւմտական նախարարութեան այս պատասխանին:

Դատական եւ Կրօնական գործոց նախարարութեան կողմէ Հայոց պատրիարքարանին յանձնուած են հրամանագրերը Գեր. Արաքսիայի. Մամիկոնեանի, որոնց պատրիարքարանի խառն ժողովոյ որոշմամբ Սիսի վիճակը պիտի ուղեւորի կաթողիկոսական տեղապահի ընտրութիւն կատարել տալու համար:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ			
Գեղեցեմբեր 17/29, 1894			
Գոնողիտէ	28 1	Բեք. Բաթին	124 25
Պարտուց Զարգարման Թղթադրամ (Թառֆիէ)	48	Թառֆիէ	98 20
ԴՐԱՄԱԿԱՆ, ՕՐԱՄ. ՈՍԿԵՆ 100			
Մեծեւթիք	408 30	Ռուսիոյ ըր	90 15
Մեծաւթիք	98	Նաբոլէոն	88 34
Պէշիք	103	Գրիմից	51 15
Ալթըլէք	103	Անգլ. ոսկի	110 14
Մանր արծաթ	103	Մանէթ թղթ	8 34

1894 ՏԱՐԻՈՅՆ «Ա. Ի. Ե. Տ. Ա. Բ. Ե. Բ.»-Ի ՅԱՆԿԸ	
Աղաւանդ հանել Հարաւային Ամերիկայի մէջ	351
Ազդ 30, 38, 110, 150, 174, 190, 226, 234, 382, 390, 398, 406	
Ազդեր 6, 62, 78, 102, 126, 134, 182, 242, 250, 258, 267, 278, 286, 294, 302, 310, 318, 326, 346	
Ազուր ձին	367
Ազլկան մը ճարտար պատասխանը	317
Ազոթքն ինչ կ'ընէ	313
Ամառուան մէջ մարմնոյն խնամքը	248
Ամենէն զօրաւոր ձայնը որ երբեք լսուած է	91
Ամերիկայի եկեղեցիներուն աճումը	155
Ամերիկեան Պորտի տարեկան ժողովը	358
Ամուսնացեալ ու ամուրի անձինք	123
Այժմու ապակեգործութիւն	388
Այլեւայլը 9, 12, 21, 28, 44, 100, 108, 115, 124, 132, 164, 202, 215, 324, 334, 344, 353, 370, 389, 396	

Անգլիացոց հասակին հետզհետէ բարձրանալը	91
Անգլիոյ արքունիաց սեղանի սպասաները	389
Անգլիոյ Երեսփոխանական ժողովը	76
Անգործածելի մնացած ոյժ	1
Անկողնի մէջ մտածութիւն	334
Անհանգստութիւն	49
«Անձը անարատ պահել աշխարհէն»	197
Անձը ուրանալ	237
Անձնասիրութիւն	137
Անձնապաշտութիւն	404
Անշահախնդիր գործ մը	99

Անուշեղինաց եւ պողոց ազդեցութիւնը մանկանց առողջութեան վրայ	27
Անվեհեր համարձակութիւն մը ելելու տրական երկաթուղի շինելու	201
Անօգուտ աղիւս մը	161
Աշխարհագրական խուզարկութիւններ	263
Աշխարհականի մը տեսութիւնը	103
Աշխարհականն աղօթքի ժողովին մէջ	105
Աշխարհիս երկաթուղիները	224
Աշխարհիս հարստութիւնը	92
Աշխարհիս տանիքը	359
Աշխարհ հետզհետէ կը բարւոքի	19
Աշաց տեսողութիւն ու ակնոցը	156
Աշգր բաց պահէ	395
Աշքեր եւ ակնաբոյժ բժիշկներ	240
Ապագայ ուտելիքները	344
Ապաստանի քաղաքները	26
Ապացուցութիւն մը	27
Առաքելական գործի դիւրութիւնը	321
Առաքելութիւն բորոտներուն մէջ	409
Առիթներ	81
Առնէտներ եւ գողեր բռնելու կերպեր	256
Առողջարար խոհարարութիւն	224
Առ տրտնջողս եւ դանդաղողս	19
Աստեղագիտութիւն	387
Աստուածաշունչը	253
Աստուածաշունչը՝ աստուածային մատան	341
«Աստուծոյ Յովհաննէսը»	306
Աստուծոյ վճիռները	186
Ատամնաբուժական նորութիւններ	232
Ատամնաբուժութիւն ի Զինաստան	334
Արեւցոյթիւն	238
Արդի բժշկութեան յաղթանակները	172
Արդի քիմիական դիտութիւնն իբրեւ	
Արեւէ խարան	61
օժանդակ ոստիկանութեան	240
Արեւի լոյսին հականերսական զօրութիւնը	271
Արեւմտեան Ափրիկէի քնոյ հիւանդութիւնը	231
Արկածալից կիտորսութիւն մը	352
Արմատ չունենալ	273
Արմատ չունեցողներ	386
Արջ եւ օձ	163
Արքատոբսի անըմբռնելի արագութիւնը	248
Աւետարան 1895 տարւոյ համար	365
Աւետարանական դաշնակցութեան կողմէն հրաւէր	370
Աւետարանի հրաւէրը	209
Աւետարանի կենդանիները	131
Ափրոն, իր բարւոք ու յոռի գործածութիւնը	200
Ափրիկէի ճերմակ մըջիւնները	264
Բազկերակ	12
Բանտերու բարեկարգութիւն ի Ճափոն	146
Բարի մարդիկ զԱստուած կը յայտնեն	143
Բարի ջանքին վարձքը	358
Բարձրամտութիւն	211
Բարձր արագութիւն երկաթուղեաց վրայ	28
Բեկորք	43
Բերնէ շնչառութիւն	360
Բժիշկը եւ խոհարարը	44
Բժշկութեան նոր դրութիւն մը	410
Բնութեան ամենէն անյաղթելի արարածները	275
Բնութեան խառնուիլ	307
Բողոքականաց վարդաբան մը	73
Բեւեռային խուզարկութիւններ	214
Գինեւան մէջ տեսարան	59
Գիտական դիւտերու հնարաւորութիւնը նը մինչեւ ո՛ր կը հասնի	343
Գիտական խնդիրներ ապագային համար	213
Գիտակ չանցընող հանդերձ	202
Գործակցական անարարութիւն	247
Գործի չափ մը	17

Գործ տալով օգնելու սովորութիւնն	75	Լուսին	308	Ճշմարիտ աղօթք	197
Ի Գաղղիա	380	Լսելու արուեստը	357, 365, 377, 385	Ճշմարիտ իմաստութիւն	410
Դեղին տենդի միջադէպ մը	26	Լրագրաց թանգարան Էքս-լա-Շաֆէլի մէջ	292	Ճշմարիտ պատմութիւն մը	1
Դժուարահաճ յաճախորդ մը	131	Խահուէն ու թէյը կ'օգնեն մարսողութեան	124	Ճո՞ն Թրըմպլի ինքնագիր կենսագրութեան	299
Դիւանդուկ	100	Խաղաղասիրաց համաժողովը յԱնլէրս	403	Ճօ եւ Տէն	333
Դիւրագորգութեան յաղթել	261	Խաչը տանիլը յաջողութեան պայման	89	Մահ կեղծել	199
Դիւրաւ պաշարող մեղքեր	41	Խեղճ աղջիկներ	369	Մայրական կաթ	334
Դրական կրօնք մը	41	Խենթ շուներ ու կատաղած շուներ	324	Մանկանց դէմ անգթութիւն Անգլիոյ մէջ	369
Եգիպտական մեծ գիւտը	307	Խիղճ հանդարտեցնելու կերպեր	366	Մանկիկին «Այո» կամ «Ոչ» ըսել	59
Ելեկտրական լոյսով աչքերը պահպանել	164	Խնձորն իբրեւ դեղ	404	Մանկիկը պէտք է հնազանդի	332
Ելեկտրականութեամբ խոհարարութիւն	316	Խուլ համբեր	332	Մանուկները կրելու զանազան եղանակներ	283
Ելեկտրականութեան կիրառութիւնն ազարակի մէջ	4	Խուսկին գործածութեան պատճառը	316	Մարդ եւ բուսականութիւն	352
Ելեկտրականութեան նշանաւոր կիրառութիւնը	256	Խօսակցութիւն մեր թղթակիցներուն հետ	366, 378, 386	Մարդկային երկարակեցութիւն	67
Եկեղեցւոյ վրայ կարծիք մը	221	Խօսքերու զօրութիւնը	393	Մարմինը տաք պահելու դիւրին կերպ մը	180
Եսթրիմացիին քաջութիւնը	200	Մածուկ մեղք	97	Մեծ մարդիկ եւ անոնց գործերը	51
Ետ ետ երթալ	290	«Մանր» խօսելու»	245	Մեծ Սիպրիական Երկաթուղին	300
Երաժշտութեան ականջ	232	Մերանալ	97	Մեծնները յարութիւն կ'առնեն	121
Երգերու զօրութիւնը	145	Մովսիսի լոգանք	188	Մետաղները որքան պաղին, այնքան զօրաւոր կ'ըլլան	284
Երկայնամիտ եղիւր անձիք	57	Կայծակ	35	Մետաքսախարան	202
Երկինքը	289	Կեղծ դրամի շինութիւն ի Զինաստան	60	Մեր հիմա ապրելուն համար շնորհակալ ըլլալ	146, 154, 162, 170, 178
Երկնային մարմինը որչափ հեռի են մենէ	43	Կեղծամաշկութիւն եւ Լոնտոնի մահուց թիւը	68	Մեր յաւիտենական տունն երթալ	305
Երկնային մարմնոց շարժումը	275	Կենդանեաց ջնջում	411	Մեքենայք եւ ժողովարարութիւն	92
Երկու տեսակ յիշողութիւն	212	Կենդանւոյն թաղում	27	Միջոցի մը ախորժակը	164
Երկրադնտիս կազային կազմութեան վարկածը	92	Կերակուրի հետ աղ գործածել	276	Միջոցի մը ախորժակը	393
Երջանիկ տուններ	313	Կիրակին պահէ	65	Միջոցի մը ախորժակը	84
Երբորդ եւ չորրորդ սերունդները	52	Կիրակնօրեայ դպրոցներ	50	Միջոցի մը ախորժակը	97
Եւրոպայի բանակները	147	Կլիմային յարաբերութիւնը առողջութեան հետ	351	Միջոցի մը ախորժակը	107
Ջարմանայի բաներ այլ եւայլ կենդանեաց մէջ	276	Կուսակցութիւն մը դարձը	153	Միջոցի մը ախորժակը	92
Ջուրթութիւն իբրեւ օժանդակ մարսողութեան	394	Կոիւ կողորդիլուններու հետ	171	Միջոցի մը ախորժակը	75
Ջարմանայի կօշկակար մը	83	Կրթական մեթոտներու բարեփոխում	66, 74, 82, 90, 98	Միջոցի մը ախորժակը	309
Ջրոյն երկու հարկեր եօթանասունեւ մէկ աստիճան վար	67	Կրօնական արթնութեան յարգը	341	Միջոցի մը ախորժակը	214
Էական-Քրիստոսը	253	Կրօնական լուրեր	198, 298, 402	Միջոցի մը ախորժակը	155
Ընդունում հրաւեր մը	74	Կրօնք եւ աղքատութիւն	349	Միջոցի մը ախորժակը	329
Ընտիր փայտեր	368	Կրօնք եւ ամէնօրեայ գործ	349	Միջոցի մը ախորժակը	265
Թէ ի՞նչ է բան մը կ'ըսել	179	Կրօնքի մէջ փոփոխութիւն	25	Միջոցի մը ախորժակը	245
Թէ ի՞նչ կ'ըսեն մեր դէմքերը	89	Հագուստ եւ առողջութիւն	123	Միջոցի մը ախորժակը	222, 230, 238, 254, 262, 274, 282, 290, 306, 314, 322, 330, 342, 350
Թէ մարդոց հետ ի՞նչպէս վարուելու ենք	34	Հալած լավայի լիճ մը	248	Միջոցի մը ախորժակը	237
Թէ միտքն ի՞նչպէս կ'ազդուի օդէն	292	Հակառակակամք	156	Միջոցի մը ախորժակը	138
Թովմաս ի՞նչ կ'որոնցուց բացակայ ըլլալով	11	Հակառակակամք Գօտիին հրաւերը խուսափուցներուն	223	Միջոցի մը ախորժակը	409
Թոնոց ջնջումը	84	Հայիթի	201	Միջոցի մը ախորժակը	139
Ժամանակ չկորսնցնել	212	Հանգիստ	401	Միջոցի մը ախորժակը	61
Ժանտամահ Յ. Տ. 1348—1349	379	Հանդարտ կեանքերու գեղեցկութիւնը	321	Միջոցի մը ախորժակը	265
Ժողովարարութիւն	51	Հանձարեղ կապիկ մը	395	Միջոցի մը ախորժակը	300
Ժողովարարութիւն ճափոնի մէջ	67	Հարազատութեան զօրութիւնը	401	Միջոցի մը ախորժակը	164
Ժրջան ծառայութիւն «Յոյսին հաստատուելուն մինչեւ վերջը»	161	Հարիւր տարուան ամուսնութիւն	61	Միջոցի մը ախորժակը	273
Ի՞նչ բանի կը նմանի	33	Հարուստները ու աղքատները	231	Միջոցի մը ախորժակը	65
Ի՞նչ է մեղքը ու ի՞նչ է մեղքէն փրկուիլը	106	Հարստութեան բարեփոխում եւ յոռի գործածութիւնը	59	Միջոցի մը ախորժակը	4
Ի՞նչ էր անոր արժէքը տուողը	17	Հարցումներ առ ծնողս	185	Միջոցի մը ախորժակը	239
Ի՞նչ է քիմիաբանութիւնը	213	Հաւատարիմ եղողին վարձքը	37	Միջոցի մը ախորժակը	368
Ի՞նչ է Քրիստոս գիտնալը	114	Հաւատարիմ ծառայ	1	Միջոցի մը ախորժակը	229
Ինչո՞ւ մարդիկ կը կուրնան	83	Հաւատք եւ խելք	281	Միջոցի մը ախորժակը	229
Ի՞նչ ուտելու ենք	172	Հաւատքի աման համար աղօթք	401	Միջոցի մը ախորժակը	396
Ինչպէս բարեկամ մը բարեկամի հետ	261	Հըրպար Սփէնսըր յաղագս մարդասիրութեան	20	Միջոցի մը ախորժակը	281
Ինչպէս պէտք է անձը պաշտպանել զրպարտութեանց դէմ	43	Հիւանդին կերակուրը	225	Միջոցի մը ախորժակը	11
«Ինտոր կը կարգաս»	2	Հնդկաստանի վերջին մարդահամարը յամին 1891	163	Միջոցի մը ախորժակը	139
Ի Զինաստան երկաթուղեաց շինութեանց դժուարութիւնը	20	Հնդկացիներու ծառը	140	Միջոցի մը ախորժակը	360
Իտալիոյ, Ռուսիոյ եւ Աւստրիա-Հունգարիոյ երկամտական կացութիւնը	149	Հնտախտի ահալի կոտորած մը	201	Միջոցի մը ախորժակը	297
«Իրիկունը մօտ է»	321	Հոգածութիւն	315	Միջոցի մը ախորժակը	130
Լաւ վառելանիւթ մը	247	Հոգեւոր պաշտօնէից նպաստ	33, 43	Միջոցի մը ախորժակը	209
Լեռան հիւանդութիւն	284	Հոնաց մէկ գերեզմանատունը	20	Միջոցի մը ախորժակը	84
Լեռնագաւառացի զինուորը	65	Հրէից դեռ դոյ ըլլալը	59	Միջոցի մը ախորժակը	199
Լորտ Ռոզպէրի	99	Հրկիզեալ մը	379		
		Ճամբուն վրայի փուշերը	153		
		Ճարտարագործական մեքենայից ապագան	147		
		Ճափոնի եւ Քորէայի պատերազմը	291		
		Ճերմակ փիղեր	91		

Չափազանց կերակրուած մանկիկներ	244
Չափազանց ուտելուն վտանգները	32
Չորս մարդ կ'ուզուի	169
Պայքար մարդուս ամենէն յոսերիմ թշնամեաց հետ	164
Պաշտօնական աղղը	185
Պատմութիւն մը Պիղմարքի վրայ	107
Պատրաստ եղէք	297
Պարզ մեքենայ ելեկտրական	28
Պիղատոսի կոնքը	177
Պիրուիքի խմբակը	185
Պնդացած կամ դժուարաբեկ ապակի	155
Ջերմութեան հաղորդումը, փոխանցու- մը եւ ճառագայթումը	124
Ջուր	315, 323
Ջուրի մէջ խեղդուողին դպցումները	180
Սաղմոսաց գիրքը	211
Սառի դարուն դաղտները	299
Սարկաւադ Ս. Ինչպէս կը վարէր ա- ղօթքի ժողովը	121
Սգոյ դասը	169
Սըր Բաուլէնտ Հիլ Ինչ ըրաւ աշխար- հի համար	239
Սերմանելու ժամանակ	261
Սեւ հող	113
«Սիմոն Պետրոսի եղբայրը»	57
Սուսերամարտ	51
Սուրբ Գրոց գերագոյն հեղինակու- թիւնը	246, 255
Սուրբ ստուերը	137
Ստակ փրկել	239
Ստամբուլին չարաչար կիրառութիւնը	276
Ստէպ աղօթքի կեցէք	129
Ստորին կենդանեաց բառարանը	4
Ստորին կենդանեաց իրենքդիրենք գարմանելու կերպերը	115
Ստուերները կը հեռանան	197
Սրատեսութիւն	329
Վաղը մը կը յաղթահարուի	225
Վայրի ուղտեր Արիզոնայի մէջ	188
Վայրկեանը յիսուն գիրք	35
Վաստառողջին օրերը	49
Վարդապետէն տեսնուած	17
Վարք եւ նկարագիր	223
Վերելք օդապարիկով	411
Վերջին դիւտնի ի Պաղեստին	3
Վիթխարի ուղեւոր մը	225
Վերաբուժութիւն ի Չինաստան	68
Վկաներուն բաղմութիւնը	129
Վրաններու նոր տեսակ գործածու- թիւն	123
Վտանգաւոր գործի ձեռնարկել	81
Վտանգաւոր ծառ	368
Տասնորդ տալ	9
Տարբերութիւնը մարդկային բնու- թեան մէջ	309
Տեսնել ու գիտել	187
Տիպար նաւաստի մը	394
Տաւ եւ հանդիստ	404
Յրտասանոց մթերանոցներու առնէտ- ները եւ մուկերը	369
Փոխադրանաւի մը նաւուղիդին սեն- եակը	284
Փոխաբէն Ինչ պէտք է ընեմ	33
Փոշին բնութեան մէջ	264
Փոքր ու մեծ եկեղեցիներ	297
Փրկանաւով աղաւաւ	309
Քաղաքաւարութիւն	323
Քաղաքի մը հոգեւորապէս աղաւաւմը	329
Քաղուած ընել	58
Քաղցր խօսքեր	283
Քանի մը հարցումներու պատասխան- ներ	122
Քանի մը հինաւուրց դեղեր	389
Քանի մը ողջամիտ խրատներ	43
Քթէն շնչառութիւն	248

Քննադատութիւն	240
Քրիստոնեայ կանայք դոհարեղէն կրե- լու են	18
Քրիստոնէութիւնը եւ դերբնականը	313
Քրիստոս է դուռը	177
Քրիստոսի երկրորդ գալուստը	210
Քրիստոս հոգ կը տանէր մարմնոյն	221
Օձի խայթուածի դեղ	21
Օրը աղէկ սկսէ	25
Օրհնարանութեան եւ աղօթքի տարի մը	10
Ֆրանքլին եւ Ուէյլընտ	171
ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ	
Աղօթք	362
Աղօթք ընելու պատրաստութիւն	215
Ամալիքի հանդէս աղջկանց Ամերիկ- եան վարժարանի ի Մարզուման	234
Ամալիքի հանդէս Անաթոլիա գոլէճի	258
Ապաշխարութեան արտասուք	277
Առանց եկեղեցիի քաղաքը	241, 266
Առ բարեկամ հանգուցեալ Պատ. Շմա- ւոնեանի	4, 14
Առ համայն Աւետ. եկեղեցիի Թուրքիոյ	78
Առողջապահական գիտելիք	101, 110
Աստուածաբանական ձեւարան ի Մար- զուման	174
Աստուածային օգնութիւն	249
Աստուած Ինչ կ'ընէ ամէն օր	317
Աստուծոյ ի դատ մէկը չունիմ	181
Արդիւնալից կեանքին վերջալոյսը	78
Արեւելեան օրբանոց ի Պրուսա	382
Արծիւներուն հալածիչները	310
Աւագ Շաբաթու աւուր պատշաճի սլաշտամունք	173
Աւելի կու տանք թէ կ'ընդունինք կամ Քրիստոս այցելուն	86
Աւետարանականութիւն ի Թամլըզ	242
Աւետարանին մեծագոյն ապացոյցը	398
Բարի խիղճ	344
Բարոց ընթերցումն ըստ դիմագիտաց	182
Բեթհեզդայի աւագանը	61, 69
Բերրի	166
Գաւառական ժողով ի Չմիւնիա	174
Գրնճըլար	30
Գիւղերու մէջ	173
Գնահատեցէք Սուրբ Գիրքը	285
Դժբաղդ զոհեր	133
Դպրոցը	54
Երբայական բանաստեղծութիւն	109, 132
Երաժշտութիւնը Սուրբ Գրոց ժամա- նակ	361
Երկրասարգաց Քրիստոնէական Ընկե- րակցութեան աղօթքի ժողով եւ- դոկիոյ մէջ	29
Երկու. Քրիստ. Ընկերակցութիւն ի Նիկոմիդիա	150
Երկրաշարժ ու կայծակ ի Թամլըզ	286
Չարա	94
Չղջման եւ ապաշխարութեան ար- տասուք	69, 76, 101, 124
Էօտէմիշ	77
Ընդէր աշածեռեայ եմք	278
Թեւադրութիւն մի	125
Թշուառութիւնն ի Չմչկածադ	110
Թոչնիկ մ'ալ թռաւ	294
Ժամանակին յաջող ու ձախող դերերը	345
Իգական սեռի երգեցողութիւն	149
Ի յիշատակ հանգուցեալ Տիկին Սրբու- հի Ա. Ճէճիդեանի	381
Ինչո՞ւ չենք պահեր Շաբաթը	336, 372
Ի Ռուսիոյ Գոլէճ	93
Ի սէր Քրիստոսի	14
Լուրեր Քրդաստանէ	181
Խնուս	166
Խնուսայ աղիողորմ վիճակը	134
Ծովը	22
Կաղմակերպութիւն Աւետ. եկեղեցւոյ ի Սէօլէօզ	140
Կէօլտաղ	317
Կրօնական նոր յուզում մը	45
Համաձայնութիւն հայ ու բողոքական եկեղեցեաց	336
Հայ ընթացաւարտ ոմն ի Լոնտոն	318
Հայոց Վարդապետ	241
Հանդէս երէց կարգին ի Բարձր. վար- ժարան Պարտիզակի	150
Հապա զո՞ւն	353

Հառահանաց ձայն մը առ եկեղեցիս	53
Հնտախտ	265
Հնտախտն ի Մալաթիա	237
Հղարտութիւն	234
Հրաշք	396
Ջեռն	335
Ջեռնադրութեան հանդէս	216
Ջեռնադրութիւն ի Կարին	204
Ճշմարիտ ընկերակցութիւնը	354
Ճշմարիտ քրիստոնէին մահը	302
Մահագոյժ 126, 242, 250, 267, 278, 310,	346
Մահագոյժք	354
Մահ Հաւկթուկեան Տէր Գրիգոր ա- ւագ երէց քահանայի	382
Մահ Պատ. Առաքեալ Ե. Արքահամանի	372
Մանկապարտէզ ի Վան	362
Մանկավարժական նամականի 108, 141,	203
Մարմինն ու հոգին մէջտեղ խօսակ- ցութիւն մը	326
Մաքրութիւն	333
Մենք որը չենք	205
Մեր անցուցած աշունն ու ձմեռն	149
Մեր տուած լոյսը	225
Միութիւն երկրի եւ երկրի	292
Միջավայրն թէ մարդ	133
Միտք բերել	204
Մշակ մը եւս	141
Յայտնի եւ թաքուն անհաւատութիւն	397
Յիշատակութեան արժանի նշեցեալ մը	204
Յիշեա Տէր	362
Նամակ առ Աւետ. ժողովուրդն Նիկո- միդիոյ	205
Նամակ Գաղատիայէ	390
« Թամլըզէ	190
« Թէհրանէ	142
« Լոնտոնէ	44
« Նիկոմիդիայէ	110
« Պատրիարքայէ	94
« Պարսկաստանէ	233
Ներկան ու ապագան	390
Ներշնչութիւն	361
Նոյեմբերէ մինչեւ Մայիս	218
Նուիրատուութիւնը ի նպաստ Կարնոյ, Մշոյ, Բաղդոյ ու Քղիի սովելոց	62
Նուիրատուութիւնը ի նպաստ Քրդաս- տանի առաքելական գործոյն 126, 166, 226	
Նուիրատուութիւնը ի նպաստ Փարզի- նի, Հալտայի, Քիլիսի, Ռեռուանի, եւ Թրի առաքելական գործոյն	326
Շիրմօք իսկ ընկեր	30
Շնորհաւոր Նոր Տարի	13
Չորս մարդեր	405, 442
Պանարմայի Հայ Աւետարանական եկե- ղեցին	249
Ռեռուանէ նամակ	406
Սիրտն ամբողջ Յիսուսի տալ	189
Սկզբունք	405
Սոմն ի Կարին	94
Սուրբ Հոգւոյն նորոգելը	301
Սուրբ պսակ	302
Տառ բորոտներ	216
Տարափոխիկ հիւանդութիւնք	21, 29
Տարեկան քարոզ	335
Տեսակ աղօթից	164
Տէրը դաւանիլ	6
Ճնծայի կրօնք մը	284
Փարիզի մէջ միսիոնարութիւն	325
Փափաքի մը կատարումը	302
Փորձառութիւն մը	70
Փրկչի մը սէրը քեզի համար	278
Քանի մը աւելորդապաշտական սովո- րութիւններ	12
Քարոզ 36, 84, 116, 156, 191, 267	371
Քարոզէ մը հատուածներ	257
Քարոզի մը քննադատականին առթիւ	5
Քարոզող վարդապետ	165
Քղի	190
Քրդաստանի վրայ տեղեկութիւնք	148
Օգտակար հաստատութիւնք ի Չմիւն- իա	53, 93, 148
Օտարաց լաւ եւ յոռի աղղեցութիւնք	181, 189
« Ի մեզ	348
Ֆերիզի	

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՅՈՐ ՊՈՅԱՅԵԱՆ
Ֆինանսերէն Երգուրդ Ամերիկացի Խան

